

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА**

ЗАГУРСЬКА НАТАЛІЯ ВІТАЛІЇВНА

УДК 141.319.8

ПОЛІВЕРСІЯ ПОСТЛЮДСЬКОГО

09.00.04 – філософська антропологія, філософія культури

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора філософських наук

Харків
2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, Міністерство освіти і науки України

Науковий консультант: доктор філософських наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України **Мамалуй Олександр Олександрович**, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, професор кафедри теоретичної і практичної філософії.

Офіційні опоненти: доктор філософських наук, доцент **Батасва Катерина Вікторівна**, Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія», професор кафедри соціології;

доктор філософських наук, професор **Загрійчук Іван Дмитрович**, Український державний університет залізничного транспорту, професор кафедри філософії та соціології;

доктор філософських наук, доцент **Лютий Тарас Володимирович**, Національний університет «Києво-Могилянська академія», професор кафедри філософії та релігієзнавства.

Захист відбудеться 12 квітня 2017 р. о 15.15 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.051.06 Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна за адресою: 61022, м. Харків, майдан Свободи, 6, ауд. 243.

З дисертацією можна ознайомитись у Центральній науковій бібліотеці Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна за адресою: 61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.

Автореферат розісланий 9 березня 2017 р.

Вчений секретар спеціалізованої вченої ради Д 64.051.06

Д. В. Петренко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Як переконливо показують Ф. Ніцше, М. Фуко, Ж. Дельоз та ін., людина як концептуальний персонаж з'явилась у новочасному контексті й до нинішнього моменту вже вичерпала себе. Ця вичерпаність призводить до пошуку актуальних форм людської істоти, яка, за М. Гайдеггером, розуміється як те, що здійснюється в істині буття. Послідовно ототожнюючись із божественним, суто людським, надлюдським, людська істота вчергове опиняється перед вибором в умовах, у яких і сам вибір постає більш ніж проблематичним та обмежується реактивними метаннями сукупностей сил. Саме це й призводить до відчуття кінця історії, філософії, мистецтва та ін., яким характеризувався кінець сторіччя. Більш того, сама смерть людини диверсифікується в смерті її проявів і постає як смерть суб'єкта, смерть автора, смерть читача, смерть виробника тощо. Ця низка природним чином призводить до смерті смерті, кінця кінця, що й дозволяє говорити про спів-буттєвість *пост*постмодерну. Тому постлюдина – не наступник, не вдосконалена модель людини як вільного ліберального суб'єкта; людське і постлюдське існують у рухливій взаємоконфігурації.

Постлюдина постає як образ-концепт, що відображує прагнення людської істоти до балансування на грані між численними суперечностями заради розширення діапазону версій, антропоформ людського, тобто поліверсування. Введений у дисертації концепт поліверсії (від д.-грец. *polú* – множина, численність, крайній ступінь + лат. *versio* – обертання, видозміна, варіювання) покликаний підкреслити багатовимірність множинності в динаміці. Поліверсія постлюдського розглядається як така мережа версій буття людської істоти, яка, з одного боку, концептуалізує різноманіття його різноманіття, а з іншого – постає як окрема самотійна версія.

Нежорстка фіксація ракурсу розгляду постлюдського в роботі дала можливість відстежити його численні симуляції не як прикмети невзірцевості, фейковості, а як вияви волі до творчості. Симуляція постає конгломератом копій, наділених більшим творчим потенціалом, аніж взірці; вільних означників, які утворюють простір постмодерної мовної гри. Тому для позначення різних граней постлюдського широко використовується весь спектр флексивності, спекулятивна етимологія.

Постлюдина в такому випадку – динамічна й стереоскопічна антропоформа, що поєднує в собі вольовий порив як творчий потенціал і спроможність до самоподолання та самовідтворення. Образ-концепт постлюдини відображує прагнення людської істоти подолати власну обмеженість через буття на межі можливого, між уже згаданими численними суперечностями. У зв'язку з цим постлюдина як концептуальний персонаж і виявляє себе в різних версіях, а постлюдське постає принципово поліверсивним.

Ступінь наукової розробленості проблеми.

Для проведення дослідження ключову роль відіграли роботи, які найбільшою мірою дають змогу розглянути постлюдське під семіотичним та постмодерним кутом зору. Однак принагідно залучено широкий спектр джерел та літератури з проблеми, що має дати повне уявлення про поліверсивність постлюдського.

Філософські і, ширше, гуманітарні дослідження постлюдського поділено на декілька великих груп у зв'язку з архітектонікою даного дослідження.

Передусім варто відзначити авторів, чиї дослідження постлюдського здійснюють якнайширший зріз, висвітлюючи стан людської істоти в ситуації постмодерну та *постпостмодерну*. До цих дослідників можна віднести І. Хассана, Р. Брайдотті, К. Хейлз, Дж. Халберстам, І. Лівінгстон, М. Хаускелера, Ф. Фукуяму, Г. Л. Тульчинського, І. Демидова та ін. Окремо слід звернути увагу на публіцистичні

роботи з проблеми надлюдського, в яких зачіпаються її філософські аспекти. До них можна віднести збірки «Постлюдство» (2006) та «Постлюдина» (2008) за редакцією Т. Ю. Чеснокової і № 9 за 2009 р. журналу «Шо», присвячений постлюдині. Ці тексти окреслюють контури проблематики постлюдського, які в даному дисертаційному дослідженні конкретизуються.

Для того щоб осмислити передумови та ефекти смерті людського і прокреслити шляхи переходу до постлюдського через надлюдське, необхідно було звернутися до праць Ф. Ніцше, а також вибраної ніцшеани, зокрема досліджень Е. Юнгера, М. Фуко, Ж. Дельоза, А. Данто, Azsacra Zarathustra. Крім того, цей перехід, грань між людським і постлюдським, посутньо досліджено в роботах З. Фрейда, П. Тейяра де Шардена, Ж. Батая, Р. Кайуа, П. Клоссовські, М. Бланшо, Л. Вітгенштейна, М. Гайдеггера, М. Мерло-Понті, М. Серра, М. Енаффа, Б. Дубіна, С. П. Гуріна, Е. Косилової, Ю. Такера. У цих працях концепт постлюдини не використовується, хоча очевидним є подібне розуміння відповідних особливостей людської істоти. У зв'язку з цим здійснено семантичну ревізію на предмет пошуку в них суто постлюдського.

Особливу роль у дослідженні, з огляду на його специфіку, відіграли праці так званих класиків постмодерну та деконструктивізму: Ж.-Ф. Ліотара, У. Еко, Ж. Дерріда, Г. Співак, П. Козловські, В. Вельша, І. Хассана, Е. Бюлера, С. Конора, Р. Дж. Джиблетта, В. Гараджі, С. Зенкіна, В. Куріцина, В. А. Подороги. До них близькими є роботи структуралістської, семіотичної та лінгвофілософської спрямованості М. Фуко, Ж. Лакана, Р. Барта, Ю. Крістевой, У. Еко, Д. Лідера, О. В. Михайлова, В. Г. Гіка. У даному дисертаційному дослідженні стан людської істоти в ситуації постмодерну визначається як постлюдське.

Також у ході дослідження широко використовувався психоаналіз, передусім структурний та шизоаналіз. У зв'язку з цим обґрунтовані посилання на З. Фрейда, К.-Г. Юнга,

Ж. Лакана, Б. Фінка, Д. Лідера, А. Нюсердера, Ж. Дельоза, Ф. Гваттарі, Ю. Крістеву, М. Ніколчину, К. Олівера, М. Кірні, С. Жижека, Р. Салецл, М. Долара, С. Бенвенуто, М. Божовича, А. Зупанчич, Ф. Кіттлера, Т. Огдена, В. Мазіна, Е. Плат, Б. Кілборна, М. Енаффа, М. Паджаковську, Дж. Клеменс і Д. Петтман, Р. Столлера, В. Колотаєву, А. П. Мальцеву. Структурно-психоаналітичні та шизоаналітичні дослідження опрацьовано в контексті вивчення постлюдського.

З психоаналітичним ракурсом дослідження тісно пов'язаний топологічний, просторовий підхід до постлюдського, який виявляється в роботах Ж. Лакана, Б. Фінка, Ж.-А. Міллера, Ж. Дельоза, Ю. Крістеві, М. Кірні, К. Олівера. Крім цього, онтології простору людської істоти описано та досліджено в роботах М. Гайдеггера, Р. Б. Піпіна, В. Беньяміна, Д. Ойлера, В. А. Брөгана, І. Кософські Седжвік, П. Слотердайка, Е. С. Козі, П. М. Годарда, В. А. Подороги, В. Савчука, С. Степанищева. Відповідні онтології простору також позначено як постлюдські.

У роботі також порушено питання стану людської істоти в трансгуманістичному та постгуманістичному контекстах, використано окремі дослідження з цього контексту, суміжні з аспектами дисертації, а також дослідження самого цього контексту та стану людської істоти в ньому. Це роботи В. С. Хані ІІ, Р. Брайдотті, К. Хейлз, Дж. Халберстам, І. Лівінгстон, Ф. Фукуями, П. Вірілію, Н. Бострома, Н. Бадмінгтона, Дж. Бенета, М. Дері, М. Хаускелера, М. Хейма, Б. Макхейла, А. Парфрея, Т. Зордаша, А. Нюсердера, Ю. Такера.

Окремо варто виділити дослідження стану людської істоти в спів-буттєвості та по-дієвості *пост*постмодерну незалежно від термінології, використаної в них. Серед них варто відзначити роботи Ж.-Л. Нансі, Дж. Агамбена, А. Бадью, Ф. Ларуеля, Е. Гендліна, Т. Зордаша, П. Б. Хартнес, Н. Маньковської, Т. Вермюлена, Р. ван ден Акера, А. В. Рикова, О. Іви, А. В. Рубцова). У дисертації здійснено

спробу простежити перетини трансгуманістичного та постгуманістичного розуміння постлюдського з його семіотичним та постмодерним осмисленням.

Соціально-антропологічні аспекти постлюдського висвітлено з опорою на дослідження М. Фуко, Г.-Е. Дебора, Ж. Бодріяра, С. Жижека, А. Бадью, П. Слотердайка, П. Брюкнера, М. Букчіна, Субкоманданте Маркоса, С. Корнева, В. А. Штепи, К. Нетова, А. В. Магуна, В. Міньйоло, Б. Херцогенрафа, А. Цветкова, А. В. Бузгаліна. Також зв'язку з цим варто згадати збірки «Альтерглобалізм: теорія і практика “антиглобалістського руху”» та «Сутінки глобалізації: Настільна книга антиглобаліста». У результаті виділено таку версію постлюдського, як постглобаліст, котрий має також риси антиглобаліста та альтерглобаліста.

Окремі аспекти стану людської істоти в поліверсивності по-дієвості *пост*постмодерну досліджено в роботах Д. Вуда, Ж.-Ф. Ліотара, М. Фуко, Л. Пирогова, Г. Шульпякова, К. Куталова, І. Куликова, Н. Бабинцевої, Д. Горчева, В. Шевцова, Дурака Наверное, О. Мана, С. Зонтаг, О. Вайнштейн, Бр. Дж. Бера, В. Власкіна. Ці роботи використовуються задля виокремлення таких версій постлюдського, як постінтелектуал, огидна людина та кемпер.

У ряді випадків у зв'язку з необхідністю відстежити походження відповідних тенденцій виявилось необхідним звернутися до значно більш ранніх джерел та літератури, наприклад Дж. Віко, Ж.-К. Гюїсманса, Ж.-А. Барбе д'Оревільї. Те саме стосується постлюдської сенсуальності, для вивчення якої використано джерела й літературу різних періодів. Це праці Демокрита, Е. Б. Кондільяка, М. Мерло-Понті, Ж. Лакана, Ж.-А. Міллера, Ж. Дельоза, Ж. Дерріда, М. Долара, Л. Ірігарей, Е. Гросс, П. Вірілію, М. Діакону, А. Лінгіса, Ж. Діді-Юбермана, Ж. Рансьєра, Д. Кампера, Л. Вільямс, Л. Свендсена, К. Корсмеєр, Дж. Кюна, Ж.-Ф. Ревеля, Т. Маккені, В. Шивельбуша, В. Стіл, Ю. Амбергера, І. Кастілло І. Аристархової, О. Вайнштейн, Ф. Ліссарага, П. Блума,

Г. Жоги, В. Лукоса, а також статті з двотомної збірки «Аромати та пахощі в культурі».

У ході роботи у зв'язку з необхідністю окреслити просторовий та текстуальний контекст постлюдського використано культурологічні та мистецтвознавчі праці П. Валері, П. Бульоза, В. Кандинського, К. Пальї, Б. Оліви, С. Конора, К. Кларка, В. Куріцина, В. Єрофєєва, Н. Маньковської, В. Савчука, Ю. Гіка, В. Кулакова, І. Кулик, А. А. Лебединської, Г. Морева. З огляду на специфіку дослідження, в ролі ілюстративного матеріалу залучено широкий спектр художньої літератури (А. Мюссе, Р. Музіль, М. Пруст, Т. С. Еліот, К. Гамсун, Е. М. Чоран, Дж. Керуак, Т. Пінчон, Т. Фішер, М. Алмонд, Альдо Нове, А. Баєт, Дж. Барт, М. Турньє, М. Еміс, К. Брейя, П. Брюкнер, У. Гібсон, Е. Гіббер, Т. Егген, Ф. Данлоп, М. Дар'єсек, Б. Йосімото, П. Зюскінд, Л. Коен, К. Крахт, В. Купріянов, П. Лене, К. Мур, Д. Роудс, Дз. Танідзакі, Р. Рут, Л. Есківель, А. Корольов, М. Фрай, І. Померанцев, Е. Майзель). Також як ілюстративний матеріал широко залучено кінофільми, документацію візуальних та аудіальних арт-проектів, тощо. У цих джерелах і літературі визначено філософсько-антропологічний сенс, який збагачує розуміння поліверсивності постлюдського.

Крім того, слід зазначити, що робота продовжує традиції філософських досліджень Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, у яких осмислюється відповідна проблематика, зокрема семантична свобода як спокуса (со-вращение) смислів у ситуації пост(недо)модерну (О. О. Мамалуй), лінгвофілософські аспекти постлюдського; спів-буттєвість постпостмодерну (Д. І. Руденко) та інші.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах наукової комплексної теми кафедри теоретичної і практичної філософії філософського факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Філософія і багатоманіття соціокультурних світів» (д/р 0114U005439).

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження – осмислення концептуального поля поліверсії постлюдського з семіотичних і постмодерних позицій, спів-буттєвості та подієвості *пост*постмодерну; аналіз і розкриття стану людської істоти в цих умовах.

Досягнення цієї мети вимагає вирішення таких завдань:

- усебічна концептуалізація проблеми смерті людини та її поліверсивної ре-анімації;
- виявлення характеристик постлюдського в порівнянні з людським та надлюдським;
- аналіз специфіки поліверсивної постлюдської топології;
- розгляд перетинів зовнішнього та внутрішнього у філософсько-антропологічному контексті та мультиплікування версій постлюдського як ефект цих перетинів;
- осмислення субверсивності *пост*постмодерну як постдеконструкції;
- виділення та аналіз версій постлюдського в спів-буттєвості та подієвості *пост*постмодерну;
- здійснення філософської рецепції поліверсивності постлюдської сенсуальності;
- обґрунтування образу-концепту сенсуального кіборга в його різноманітних версіях.

Об'єкт дослідження – багатоманіття постантропологічних форм реактуалізації людського.

Предмет дослідження – феномен поліверсії постлюдського в умовах *пост* і *пост*постмодерну.

Методологічні підстави дослідження. Відповідно до об'єкта й предмета дослідження, поставленої мети й завдань задіяно постмодерні стратегія і тактики. Зокрема, це аналоговий метод Ж. Дельоза – А. Бадью як фіксація особливої форми інтуїції, що дав змогу дослідити постлюдське як таке у його поліверсивності; трансдискурсивність, що дозволила урізноманітнити аналоговий метод за рахунок гетерогенного перетворення підходу до постлюдського, який окреслює його

контури й одночасно окреслюється ними; деконструкція, в контексті якої людська істота-мовець постає постскриптором; рух від перцепту до концепту та в зворотному напрямі, що дозволило дослідити постлюдину як сенсуального кіборга. Таким чином створено необхідний для цієї роботи конструктивістський контекст, у якому можливе осмислення проблематики сутності та принципової плюральності людської істоти.

Наукова новизна одержаних результатів.

Висунуто розроблену та обґрунтовану дисертанткою концепцію поліверсії постлюдського, що утворює певну мінливу мережеву структуру його версій. Коротко її можна представити в наступним чином. *Конверсія* людського призводить до *реверсії* смерті людини та нового витка її *аверсії*, «смерті її смерті», що *інверсує* суб'єктивність, виявляючи її підкладку. Такого роду складчастість прокреслює рух сингулярності, яка стає *універсальною* в численних версифікаціях на шляху до самої *диверсифікації*. Цей рух здійснюється зсередини, ззовні та назад як топологічна метафора бінарної опозиційності, що в контексті філософських антропології та психології постає взаємним обертанням *інтраверсії* та *екстраверсії*. Ефект постдеконструкції бінарної опозиційності становить *субверсія* суб'єктивності в *противерсії* кемпера, *перверсії* огидної людини, *диверсії* постінтелектуала та *еверсії* постглобаліста. Щодо *одоративної*, *тактильної*, *корпоральної*, *тестуальної*, а також *аудіо-* та *відеOVERSII* акцентується по-дієвість їх сенсів.

Поліверсія, з одного боку, акумулює концептуальні версії постлюдського, представлені в літературі, а з іншого – демонструє поліморфність постлюдського як такого, що встановлює кореляцію концепцій і концептів. Осмислення різних версій постлюдського бере до уваги концептуалізацію Вічного Повернення як Вічного Повернення Нетотожного. Але постлюдина, по-дієва людська істота, як відзначає А. Бадью,

зорієнтована на урізномантнювальне Вічне Возз'єднання Нетотожного.

Наукова новизна конкретизується в таких положеннях.

Уперше:

– здійснено осмислення «смерті смерті» та ре-анімації людини в контексті поліверсивності, у зв'язку з чим постлюдина постає як принципово множинна істота;

– встановлено та концептуалізовано поліморфні й рухливі чинники форми-постлюдини, які задають поліверсію цієї форми;

– проаналізовано можливість «постлюдини без властивостей» як умову поліверсивності з огляду на те, що безвластивісність становить умову множення властивостей, їх диверсифікації;

– обґрунтовано образ-концепт інверсивного постсуб'єкта-в-процесі, не тільки репрезентативного, але й такого, що виявляє підкладку суб'єктивації;

– *пост*постмодерн розглянуто як субверсивну деконструкцію бінарної опозиції «глибина / поверхня»;

– розроблено типологію версій постлюдського в спів-буттєвості та по-дієвості *пост*постмодерну;

– розглянуто постглобаліста як концептуального персонажа спротиву через семантичне вислизання;

– запропоновано образ-концепт постлюдини як кіборга в сенсуальних версіях;

– обґрунтовано, що сенси кіборга мультиплікуються полісемантично, а його чуттєвість є принципово семіотичною.

Поглиблено розуміння:

– філософування як поліверсивної актуалізації сенсів;

– постлюдини як постскриптора-версифікатора;

– акцентів поліверсивності постлюдського в по-дієвості *пост*постмодерну.

Отримали подальший розвиток:

- епістемології зміни версій людської істоти від людини через надлюдину до постлюдини;
- аналіз перетинів головних суб'єктно-сюжетних версій людської істоти в ситуації постмодерну;
- обґрунтування прагнення *пост*постмодерної спів-буттєвості та по-дієвості до автентичності та довіри.

Теоретичне і практичне значення отриманих результатів.

Отримані результати дозволяють ґрунтовніше осмислити новітні тенденції у філософській антропології за допомогою образу-концепту постлюдини в аспекті її поліверсії. Висновки та теоретичні положення дисертації визначаються можливістю їх практичного застосування в розв'язанні актуальних проблем сьогодення, які пов'язані з необхідністю подолання апатичності, анестетичності та проблематичності особистісного висловлювання й, водночас, агресивності та деструктивності в сучасному суспільстві. Фактологічний матеріал і отримані теоретичні результати автор використовує у викладанні нормативних курсів «Філософська антропологія», «Етика», «Естетика» для студентів гуманітарних факультетів, зокрема філософського факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Методологічний підхід, фактологічний матеріал дисертації, осмислені перспективи дослідження й концептуалізації постлюдського можуть стати основою для подальшої проблематизації розробленого напрямку дослідження, стати темою для наукових дискусій під час круглих столів, наукових семінарів і конференцій. Розробка поставлених у дисертації проблем може допомогти формуванню плюралістичної настанови, сприяти усвідомленню можливості багатоманітних виявів культури і, таким чином, впливати на подальшу меритократизацію українського суспільства.

Особистий внесок здобувача в роботу. Дисертаційне дослідження є результатом самостійної дослідницької роботи

автора. Концепція, всі теоретико-методологічні, науково-аналітичні висновки та рекомендації дисертанткою розроблені й викладені самостійно.

Апробація результатів дисертації здійснена під час обговорення на теоретичному семінарі кафедри теоретичної і практичної філософії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна; у доповідях на міжнародних та всеукраїнських конференціях, зокрема Харківських міжнародних Сковородинівських читаннях (Харків, 2002; 2006); «Антропологічні конфігурації сучасної філософії» (Москва, 2004); «Філософія та майбутнє цивілізації. IV Російський філософський конгрес» (Москва, 2004); «Філософія XXI сторіччя. Міжнародна конференція» (Санкт-Петербург, 2006); низки Ніцше-семінарів СПГУ; «XI Міжнародна наукова конференція “Філософія: нове покоління”. Philosophy: Between Science and Humanities» (Київ, 2016); «Дні науки філософського факультету» (Київ, 2016); участі у конкурсі Інституту філософії (номінація на Премію за найбільш новаторську філософську концепцію (ідею), викладену в наукових публікаціях) та ін.

Публікації. За результатами дослідження здійснено 84 публікації: 1 персональна монографія (15 ум. друк. арк.), 23 наукові статті в спеціалізованих наукових виданнях (з них 4 в зарубіжних виданнях), а також 9 тез та матеріалів конференцій, решта – в інших наукових та публіцистичних виданнях.

Структура дисертаційного дослідження. Дисертація загальним обсягом 383 сторінок складається зі вступу, чотирьох розділів (які містять 19 підрозділів), висновків і списку використаних джерел (397 позицій на 43 сторінках, з них 65 іноземними мовами).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, схарактеризовано ступінь наукової розробки проблеми, сформульовано мету і завдання дослідження, визначено теоретико-методологічні засади, наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертації, наведено дані про публікації й апробацію наукових результатів.

У **першому розділі** *«Поліверсивність людського в ситуації постмодерну»* досліджено ключові питання постлюдського. Осмислено способи розрізнення надлюдського і людського, а також постгуманізму, теоретичного антигуманізму і трансгуманізму. Продемонстровано, що смерть людини як образу-концепту не становить небезпеки для людської істоти, а навпаки, розширює спектр її можливостей. Показано, що підвалиною для розгортання цього спектру постає людська істота як мінімум людського, причетний до істини буття. Періодично здійснюється реверсія до підвалин людського з метою їх перегляду, в результаті чого спектр можливостей людської істоти розширюється, бо в ході перегляду конструюються її додаткові версії без скасування вже наявних. Так, ефект смерті людського становить поліверсивність реанімованої людини.

У підрозділі 1.1 *«Конверсія людського»* розглянуто зміну форм існування людської істоти та сили, що спричиняють цю зміну. Продемонстровано, що в поліверсивному контексті актуалізується саме конверсія як зміна умов, що веде до підвищення ступеня залученості, з одного боку, та демілітаризації, з іншого. Показано, що тиск кінцевих зовнішніх сил: Життя, Праці, Мови – деконструюється через конверсію до посткінцевих сил: Смерті, Бажання, Закону. Деконструктивне мерехтіння Життя і Смерті, Праці і Бажання, Мови і Закону прокреслює пунктири долі людської істоти після смерті людини. Прокреслюється лінія долі постлюдини як суб'єкта / сюжету в просторі поліверсивного наративу. Пунктирність лінії долі, її принципова незавершуваність дає

змогу позначити постлюдину і як недолюдину. Розглядаються особливості викривлення лінії долі, які формують семантичну складчасту, мультипліковану поверхню.

Підрозділ 1.2 «*“Смерть людини” як реверсія*» містить осмислення проблеми смерті людини як картезіанського суб’єкта і її реанімації як практичного душа-суб’єкта. Саме такий суб’єкт стає умовою можливості мистецтва й творчості. Ре-анімацією померлої душі стає мультиплікація (фр. *pli* – складка). Поліскладчаста поверхня задає топологію поліверсивної семантичної гри та алеаторики постлюдського. Необхідність саме ігрової тактики постлюдського виникає у зв’язку з тим, що смерть людини стається тоді, коли людське вже здійснюється, досягає своєї цілі та реалізує свій телос. Усвідомлення цього, реверсія повертає людській істоті її активність. Визнається, що смерть має бути не подією, а тим більш не рутиною, але по-дією, причому по-дією як наслідком активності, випадком, що завжди збігається з необхідністю. Людська істота активно прагне смерті, завойовує її, але завойовує так, як заслуговують дар. Визнається, що постлюдина зуміла померти й вижити перш за себе та продовжує жити після себе. У суто філософському відношенні це судження становить ключовий аспект дослідження.

У підрозділі 1.3 «*Постлюдська інверсивна суб’єктивність*» ідеться про особливості суб’єктивності людської істоти в ситуації постмодерну. Становлення суб’єкта з психоаналітичної точки зору є принципово діалектичним, і ця специфічна діалектика початково його децентрує, тобто не тільки людиною неможливо стати, не побувавши постлюдиною, але й суб’єктом – не побувавши постсуб’єктом. Показано, що рухливий, децентрований, мерехтливий телос зміщує фокусування суб’єкта, розхитуючи свободу його волевиявлення. У перманентній децентрації виявляється постсуб’єкт, який існує завжди *вже і ще не* за межами суб’єкта пізнання та суб’єкта дії. Здійснення суб’єктивації через інверсивні модуси існування, практики плекання себе як

роботи над собою є становленням-суб'єктом, суб'єктом-як-суб'єктом, суб'єктом-у-процесі, супер'єктом, тобто постсуб'єктом. Так, постлюдська суб'єктивація передбачає не інтерпеляцію, але суб'єкцію як інверсію. Картезіанська суб'єктивність у такому випадку розщеплюється, а індивідуальність постає дивідуальністю, орієнтацією на менш ніж ніщо.

Підрозділ 1.4 *«Диверсифікація властивостей постлюдського»* присвячений розгляду можливості у філософсько-антропологічному контексті. Показано, що саме остільки, оскільки «постлюдина без властивостей» принципово уникає постановки мети, прагнення до телосу як здійснення, – вона набуває своєї повноти й насиченості буття. Експліковано, що диверсифікація властивостей постлюдського досягається через мислення про мислення, а глибина відвертається від поверхні словами та по-діями. Для здійснення цього подія має бути екстремальною по-дією. Підкреслюється принципова варіативність, незавершеність постлюдського, спричинена його постійним *ще ні*. Це припинення викликає ефект дереалізації та просторового мультиплікування властивостей, що в деконструктивному контексті сполучується з безвластивісністю. Диверсифікованість, безвластивісність розуміється як свого роду властивість, що дозволяє постлюдині існувати гіпотетично й есеїстично. У такому випадку людське вже становить постлюдське, з огляду на іманентну актуалізацію розріняння як диверсифікацію.

У підрозділі 1.5 *«Постскриптор: версифікаційність постлюдського»* досліджено постлюдину як того, хто пише послання і доправляє їх водночас. Це дозволяє їй здійснювати медіацію смислів та здійснюватись у цій медіації. Показано, що письмо не протистоїть матерії життєвого досвіду, але дозволяє метафоризувати її становлення, бо саме письмо дає змогу «помислити інакше», тобто осмислити унікальність життєвого досвіду. Прокреслюється лінія переходу від людини-мови через надлюдину-твір до постлюдини-тексту. Показано, що твір так

само співвідноситься з текстом, як надлюдина співвідноситься з постлюдиною. Визнається, що текст завжди якоюсь мірою становить інтер- або гіпертекст, оскільки є принципово анонімним і становить методологічну операцію. Продемонстровано версифікацію як актуалізацію постлюдини на грані текстуальних структур як їх стигму, дефект. Через свою текстуальну специфіку постлюдина виявляється множинною, інтертекстуальною, з огляду на важливість зовнішнього і внутрішнього контексту, а також внутрішніх і проміжних лакун. Виходячи з цього досліджено філософсько-антропологічні аспекти концептів підпису, марки. Показано, що постлюдська версифікаційність може поставати як інтертекстуальність, гіпертекстуальність тощо. Доводиться, що саме версифікація, письмо в його процесуальності є аналогом чистого життя.

У другому розділі *«Топологія версій постлюдського»* розглянуто версії розташування людської істоти. Її положення постає як проміжне і становить свого роду місце місця. Проміжок розглядається як поверхня між високим, піднесеним і низьким, ницим. Показано, що ексцентричність людини не тільки не передбачає вияву принципово нової тілесної організації, але й певною мірою виводить її за межі еволюційних перетворень. Мова йде вже не тільки про стан людини (надлюдини) в космосі, але про стан відповідних означників у семантичному просторі. Так ніцшеанська генеалогія обертається фукіанською археологією. Постлюдське досліджується через вивчення таких пов'язаних із ним версій просторових образів-концептів, як згин, складка, вузли та інші неочевидні топологічні моделі. Постлюдина постає номадичною сингулярністю, яка переміщується в організованих через ці версії просторах й водночас ці простори формує.

Підрозділ 2.1 *«Атонічна універсальність постлюдини»* присвячено вивченню проміжності, інтер-esse-ності людської істоти в ситуації постмодерну. Постлюдина як суб'єкт

культури мусить постійно позначати своє місце в ній. Постлюдина не має місця, вона а-топічна, є таким близьким щодо самої себе, якого ніколи не вдається розташувати. Проте акцентовано деконструктивний підхід, згідно з яким немає місця самому уявленню про людську істоту як таку, якій немає місця. Її а-топічність у такому випадку стає пошуком такого проміжку, що сам по собі становить місце. Метафорами цього постають асферичні конструкції, що демонструють можливості а-мислення, інстинктивного мислення як ефекту взаємодії означників. Так утверджується мерехтлива, осциляційна універсія близькості та дис-танції, що протанцьовується. У зв'язку з цим постлюдина постає як необхідний універсальний епіфеномен. Якщо феномен становить сутність людського, то епіфеномен – явленість або навіть удаваність постлюдського. Такого роду епіфеноменальність передбачає симулятивну гру суперечностей як розрізнення. У проміжку між структурами виникає афект, що виявляється як конвульсивна насолода, мерехтіння сенсів. Подолання візуальності метафізики присутності виявляє аналоги мерехтіння в пульсаціях і конвульсіях, спазмах і пароксизмах, численних гримасах реального як його означниках. Звернення до життя зовні себе, номадичного *зо́е* дозволяє уникнути ангажованості й осмислити нові реальності, такі як стереолітографія.

У підрозділі 2.2 «*Ракурси форми-постлюдина*» розглядається специфіка взаємодії зовнішнього і внутрішнього у філософсько-антропологічному контексті. У цьому контексті зовнішнє і внутрішнє постають як тілесне і психічне, реальне і уявне, Вимога і Бажання та інші версії бінарних опозицій. У підрозділі концептуалізовано аверсію як різновид апострофи, що може позначати перерву мовлення, зверненого до уособленого предмета або свідомо відсутньої особи. Таким чином метафоризується ситуація, в якій людська істота балансує на межі відкритості і закритості, використовуючи мову як жердину. Концептуально це можна позначити як епістемологію комори, що принципово не може бути повністю

герметичною. Такого роду топоси необхідно виявляються як версії тропів.

Підрозділ 2.3 *«Відкритість постлюдського як екстраверсія»* стосується проблем ексцентричності людської істоти як постфрика. Образ-концепт постфрика являє людську істоту як таку, що принципово грає. Показано, що в ситуації постмодерну екс-центричність й екстравагантність гри, відігравання означників простежується на прикладі циркових персонажів, персонажів театру маріонеток, коміксів, порно тощо. Показано, що вираз як людське *завжди-вже* перевершується і розноситься, що дає змогу створити ігровий просторово-темпоральний контекст постлюдського. Порнографія розглядається як обценна екстраверсія, надмірний потяг до істини, що доходить до межового натуралізму.

Можливості пом'якшення цієї крайності розглянуто в підрозділі 2.4 *«Відкриття інтравертної прихованості»*. У ньому як актуальне положення людської істоти запропоновано розглянути баланс порнографії і спокуси, відкритості і закритості, тобто прихованості. Акцент із самої істини переноситься на її умови, одну з яких становить набір необхідних масок, що сприяють ліпшому ви-раженню особистості. Пропонується образ-концепт постшпигуна, що акцентує специфічну постмодерну героїку, дієвість якої зумовлюється тривогою як вичерпною відповіддю на хибні вимоги. Така героїка також може актуалізуватися в ігровій формі. Істина в такому випадку очевидно проглядається крізь маски як означники суб'єкта, які не тільки приховують, але і викривають Реальне. У зв'язку з цим симулятивне розуміється не як ілюзорне, але як розрізняльне в єдності. Це дозволило також дослідити постгенітальну сексуальність, що реалізується в інтравертності пари як умові семантичної поверхні.

Третій розділ *«Поліверсивність постлюдського в спів-буттєвості та по-дієвості постпостмодерну»* присвячений питанням постпостмодерної філософської

антропології. У ньому накреслено шляхи вирішення проблематичності особистісного висловлювання та нестачі Реального. Для цього переглядаються концепти істини, активності, ангажованості, залученості, довіри та інших версій автентичності. У зв'язку з цим запропоновано типологію постлюдського в спів-буттєвості та по-дієвості *постпостмодерну*, виходячи з юнгіанської типології. З'ясовано, що, попри відмінності, всі типи виводяться з модусів існування, версій життєвих практик.

У підрозділі 3.1 «*Аспекти постпостмодерної субверсивності*» досліджено субверсивні, підривні тенденції постсуб'єкта-як-суб'єкта. Субверсії піддається сам дивід, що з'явився в ході субверсії індивіда, а суб'єкт втрачає об'єкт у прагненні до унікальної істини. Показано, що після постмодерну здійснюється деконструкція опозиції глибина / поверхня й такого роду підкладка постає як постдеконструкція. З'ясовується, що реанімація душа-суб'єкта здійснюється у вигляді метамодернізму, постдеконструкції бінарної опозиції глибина / поверхня. Ці способи становлять естетичні практики виживання, чистого життя, яке не редукує банальність і буденність, що сприяє плеканню людською істотою себе в автентичності її існування як субверсії. Суб'єктивація після смерті суб'єкта продовжує здійснюватись у вигляді стихій, елементів стилістики життя.

Підрозділ 3.2 «*Противерсія кемпера як постденді*», присвячений вивченню особливостей образу-концепту денді, фланера, кемпера, дрейфера в по-дієвості *постпостмодерну*. Автентичність і стильність цього типу виявляється у вестиментарних деталях як маркерах суб'єктивності, які становлять прикмети стриманості, своєрідної харизми, помітної непомітності як противерсії. Показано, що фланер, дрейфер онтологічно активують поетику цитат. Пасаж розглядається як спекулятивний та сенсуальний рух. Брак Реального в цьому випадку заповнюється за рахунок звернення до безпосередніх відчуттів, до самої наївності чистого кемпера

як концептуального персонажа. Відзначено, що автентичність кемпера абсолютна за сутністю, але стримана субстанційно, що запобігає нестриманому ексцентризму. Це дає змогу розглянути кемп як постдеконструкцію.

У підрозділі 3.3 «*Транссентиментальна перверсія огидної людини*» розглянуто можливості прямого виявлення почуттів у спів-буттєвості та по-дієвості *пост*постмодерну. З'ясовано, що оновлений сентименталізм, нова щирість загострює чуттєвість аж до пристрасної субверсії символічного порядку. Перверсивна додаткова насолода від тексту розглядається як прикмета оновленого сентименталізму. Визнається, що *sentiment* и *ressentiment* перебувають у відношеннях взаємодоповнення. Проводиться нюансоване розрізнення між славою і неславою. Розглянуто тактики репрезентації огидної людини, які можуть рецептуватись як огидні й перверсивні. Виявляються кіничні аспекти шаленої сентиментальності, які дозволяють позначити огидну людину як безславну, перверсивну, принципово ненормальну. Водночас виявляється терапевтичний потенціал перверсії, оскільки хвороба і здоров'я становлять точки зору та забезпечують Велике Здоров'я.

Підрозділ 3.4 «*Постінтелектуал як диверсант*» знайомить із проблематикою обмеження надмірного теоретизування, ангажованості інтелектуального тощо. Як можливість подолання цієї проблематичності пропонується постінтелектуалізм, що передбачає мислення про мислення як життєву практику. Ця принципово маргінальна практика розглядається як диверсія означників, теоретичний маргіналізм, який на межі може репрезентуватися як безумство, а в контексті життєвих практик – як наївність. Такий стан людської істоти з огляду на її рухливість, номадичність дозволяє вважати постлюдину активним інтелектуалом, інтелектуалом у дії, диверсантом. Постінтелектуал представлений як інтелектуал-спеціаліст, який не втрачає контакту з Реальним.

Підрозділ 3.5 «*Еверсивність постглобаліста*» присвячений інтуїтивному типу людської істоти в по-дієвості *пост*постмодерну. Реалізуючись у вигляді імедіативної прямої дії, інтуїція набуває таких очевидних соціальних утілень, як еверсивні автономні утворення. Такі утворення розглядаються в ролі умов спротиву як вислизання, трансверсальної боротьби, ірреволюції. Показано, що еверсію становить відкривання підкладки, вивертання локального як сингулярного в просторі поліверсії. Так певний модерний нігілізм антиглобалізму і навіть альтерглобалізму пом'якшується постглобалізмом у його різноманітних версіях аж до постмодерн-фундаменталізму, в контексті якого підкреслюється номадичність постлюдини. Її ефект становить постглобаліст як концептуальний персонаж.

У четвертому розділі «*Постлюдина як кіборг: сенсуальні версії*» продемонстровано, що людська істота в принципі кібернетична, а її *техне* залежить від специфіки контексту. Як стверджує С. Жижек, радикальна десублімація означала б зникнення людської істоти, бо поки людська істота володіє тілом, пов'язана з ним, чуттєвість не може бути скасована. Досліджуються чуттєві версії постлюдського в їх синестетичному взаємозв'язку. Дослідження здійснюється з позицій критики європейської метафізики присутності, яка акцентує зір та слух як інстанції скопофоноцентризму. Проведено спробу постдеконструкції бінарної опозиції так званих високих і низьких чуттів. Таким чином відбувається оновлення сенсуалізму як філософського напрямку. Показано, що технічну обладнаність постлюдини становить саме її сенсуальність.

У підрозділі 4.1 «*Одоративна версія: постпарфумер*» із філософсько-антропологічних позицій приділено увагу нюху як найбільш первинному, інстинктивному чуттю. Показано, що ольфакторна версія чуттєвості значно підвищує ступінь сенситивності людської істоти. Підкреслюється гносеологічний потенціал нюху, незважаючи на труднощі його реконструкції.

Розглядається метафорика нюху як чуття трендів. У гносеологічному вимірі звернуто увагу на взаємозв'язок нюху з пам'яттю та уявим. Також досліджуються питання взаємовпливу осфрезіологічного і сексуального, цивілізаційної стерильності як умови виробництва тощо. Здійснено порівняльний аналіз пахоців сакрального і стерильності профанного. Співвідношення нюхового і зорового показано через співвіднесення парфумера і декоратора як концептуальних персонажів. З цього співвідношення виводиться такий концептуальний персонаж, як постпарфумер.

Деконструкція метафізики присутності продовжується в підрозділі 4.2 *«Тактильне як корпоральна версія»*. Скопоцентризм як логокулоцентризм і стратегія фетишизаційного фрагментування пом'якшується хаптичною топологією думки, що сприяє більшій повноті сприйняття порівняно з аналітичним мисленням. Показано, що повернення до первинності тактильного відновлює втрачену повноту цілого в кожній точці. Розглядається метафорика дотикального як тактильного. Тактильна по-дія інтерпретується як про-зріння, сама умова зору. Здійснюється порівняльний аналіз інтимного й екстимного як настільки глибокого інтимного, що виринається на поверхню. Тактильне як тактичне й тактовне розглядається як можливість деконструктивної взаємодії зовнішнього і внутрішнього, інтимного й екстимного, яке метафоризується в образі-концепті постдзеркала. Об'єкт у такому випадку постає о-об'єктом, об'єктом-отолітом, дотикальність якого актуалізує шкірне та слизове. У цьому контексті особлива увага приділяється місцю місця як стану постлюдського.

У підрозділі 4.3 *«Те(к)стуальні версифікації»* продовжується дослідження перипетій зовнішнього і внутрішнього, а також стану людської істоти в цій по-дієвості. Ще більші порівняно з нюховим труднощі в реконструкції смакового, тестуального спричиняють вивчення передусім його текстуальної репрезентації. Тестуальне і текстуальне

розглядаються як межі сенсуального, що сходяться між собою. Чуття в процесі поглинання досліджуються через образ-концепт фармакону. Проведено аудіальні та візуальні аналогії фармації. Показано, що фармація має також виражений потенціал деконструкції скопоцентризму через субстанційний атомізм як поліверсію.

Підрозділ 4.4 *«Епіфеноменальність голосу: аудіоверсія»* продовжує розвивати деконструктивістську проблематику взаємозв'язку аудіального і феноменального. Цей розвиток приводить до розгляду голосового як епіфеноменального, що дозволяє виговорити надлишкові означники, нередукований залишок. У підрозділі показано, що в контексті аудіальної епіфеноменальності голос стає афектом-ефектом постсуб'єкта-як-суб'єкта, який балансує між істеричним і володарським. Окреслено тілесну топологію голосу, що дозволяє співвіднести аудіальне і тактильне. Розглянуто епіфеноменальну циркуляцію голосу, що повертає до нього письмо. Показано, що розщеплені процесуальні суб'єкти взаємодіють різними голосами з широкого спектру, варіюючи тілесні та сенсуальні топоси, а також позиції володіння-підпорядкування, і створюють семантичні вокальні ансамблі, а також, синестетично розширюючись, сенсуальні по-дії. Таким чином філософська грамофоніка стає не оплотом фоноцентризму, але однією з версій у синестезичному ансамблі означників суб'єкта.

У завершальному підрозділі 4.5 *«Відеоверсія посттактильного»* підсумовано проблематику розділу за допомогою реверсії до хаптики, а також інших типів сенсуального. Відеоверсія розглядається у взаємодії з іншими сенсуальними версіями, що згладжують насильницький характер візуального. Але критика візуального пом'якшується через розглядання і тактильного, і скопичного як силового, активного, але водночас семіотичного. У зв'язку з цим вивчаються особливості фіксації візуального через фотографію, кінематограф тощо, що дозволяють відобразити постлюдські

простори та стан людської істоти в них. Оскільки розкол між баченим і тим, хто бачить, є іманентним, візуальне поступається тактильному, яке ненасильницьки вкорінюється, впроваджується, вселяється. Показано, що особливо актуальними стають такі версії фіксації візуального, які враховують тілесність, як-от: дрейф, мода тощо. Саме вони є найбільш адекватними тактичними прийомами, версіями постсенсуального.

ВИСНОВКИ

Започатковано новий напрям філософської концептуалізації поліверсії постлюдського та конфігурування рухливої мережі його антропоформ в ситуації постмодерну.

Дослідження привело до ствердження гуманізму в його поліверсивному розумінні, тому теоретичний антигуманізм, трансгуманізм, постгуманізм тощо розглянуто як його прояви. Це стало можливим з огляду на принципову відкритість, поліверсивність людської істоти на межі, у якої складником є також закритість, внутрішнє. Перманентний перехід між відкритістю і закритістю, зовнішнім і внутрішнім дозволив стверджувати про принципову прочиненість постлюдського.

Це положення корелює з семіотичним і постструктуралістським контекстом дослідження, у якому постлюдське осмислено як сукупність ігрових тактик звільнених означників. У поліверсивному просторі прокреслюються мікронаративи доль людських істот, кожна з яких у такому випадку є постлюдською. У зв'язку з цим постлюдину розглянуто як істоту принципово аналогову, яку рухає пристрасть до Реального та насиченості відчуттів. Для цього людській істоті необхідно померти як людині, визнавши, що мети людського досягнуто, його телос здійснено. Людську істоту розглянуто як її власний край, край її власного, і така істота усвідомлює та набуває цей край (кінець, фінал) у постлюдському. Оскільки людське розглядається як складник

постлюдського, людська істота прагне до своєї межі як рухливої цілі.

Набуття смерті всупереч безсмертю повертає людській істоті можливість активності, здатності до дії. Так, постлюдину розглянуто як людську істоту, що зуміла вижити перед самою собою і намагається жити після самої себе в низці своїх версій. Вивчення джерел, досліджень і життєвих практик постлюдського дозволяє дійти висновку про те, що воно є носієм волі до творчості, яка реалізується в модусах існування як плекання себе.

Поліверсія такого роду практик дозволяє суб'єктові не закам'яніти в раціональності як односторонності. У зв'язку з цим у дисертації розглянуто душа-суб'єкта як практичного суб'єкта дії, ставання-суб'єктом, суб'єкта-в-процесі, суб'єкта-як-суб'єкта, супер'єкта, тобто постсуб'єкта в його поліверсивності. Постсуб'єкт як шизо становить суб'єкт надмірності, який у по-дієвості *пост*постмодерну виникає після віднімання нестачі. Те, що такого роду надмірність позначається в роботі як менш ніж ніщо в розумінні С. Жижека, дозволяє стверджувати про реанімацію раніше втраченого суб'єкта. Суб'єкт воскрешається в ролі власного сюжету.

У зв'язку з цим постлюдину виведено як того, хто пише послання і доправляє їх водночас, тобто як постлюдину-текст, оскільки її актуалізація відбувається в проміжку текстуальних структур, а також у маргінальних, побічних елементах, таких як підпис, марка тощо. Гіпотетичне, есеїстичне, поліверсивне існування у вигляді сліду, палімпсесту, меншого ніж ніщо дозволяє говорити про людську істоту в ситуації постмодерну як про «постлюдину без властивостей», але з нескінченною кількістю поліверсивних можливостей аж до найбільш невловимих, ледь можливих смислів. У суто філософському вимірі йдеться про спів-буттєвість мислі, що співвідносить смисли, мислення про мислення.

Така стратегія приводить до принципової відсутності місця постлюдини. Але оскільки немає місця самому уявленню про людську істоту як таку, якій немає місця, постлюдина метафоризується за допомогою фігур неочевидної топології, таких як стрічка Мьобіуса, тор, вузли, згин, складка, які являють собою аналогії місця місця. Така а-топічність постлюдини поміщує її в проміжок, який сам по собі становить місце, дис-танцію, що протанцьовується, необхідний мерехтливий епіфеномен. Перипетії зовнішнього і внутрішнього як Вимоги і Бажання розміщують постлюдину в принципово негерметичній коморі як топосі, що становить троп.

Тропічне відігравання означників підкреслює ексцентричність постлюдини, а троп як маска становить указівку на істину як приховане вестибулярне. Виявляючись крізь поліверсію масок як означник суб'єкта, істина не відривається від Реального. Так, симулятивне співвідноситься не з ілюзорним, а з розрізняльним у єдності. Указівка на істину в по-дієвості *пост*постмодерну має підривний, субверсивний характер щодо постмодерного надмірного теоретизування та тотальної іронії, суміщеної з тотальним політкоректним прийняттям.

Потяг до справжності й автентичності веде до того, що *пост*постмодерн стає вже не ситуацією, але спів-буттєвим та по-дієвим простором постлюдського. Відстежено тенденцію тяжіння до т. зв. «вторинної первинності». На зміну змішуванню смислів приходить вірність по-дієвості одного з них, а цитата стає композиційним прийомом. Ототожнюючись із окремим смислом з усвідомленням того, що його завжди можна змінити на інший, постлюдина в по-дієвості *пост*постмодерну розширює чуттєві можливості за рахунок можливостей мовних. Тому відстежується ціла низка виявів *пост*постмодерну, таких як метамодернізм, постдеконструкція, в ході якої деконструється опозиція глибина / поверхня.

Постлюдське в цьому просторі *пост*постмодерну поліверсується. У дисертаційному дослідженні для умовного впорядкування версій постлюдського в спів-буттєвості та по-дієвості *пост*постмодерну використано юнгіанську типологію. На основі провідної психічної функції виокремлено такі типи, як кемпер, огидна людина, постмодерн-фундаменталіст і постглобаліст, які в багатьох випадках перетинаються.

Кожен з них розробляє унікальну тактику взаємодії означуваного й означника, подолання розриву між текстуальним і життєвим досвідом. Кемпер як постденді використовує для подолання апатії та спліну стильну деталь – аналог події. Стиль, що розуміється таким чином може стати вдалим тільки в певний момент становлення. Те саме стосується й літературної стилістики, у якій у зв'язку з орієнтацією на по-дієвість твір постає випадком. Яскравим прикладом цього може бути опис стислого, але насиченого життя огидної людини, перверта, людини жаги, ненормального. У цьому життєписі може бути підкреслено низькі, огидні деталі в руслі кіничної переоцінки цінностей у пошуках індивідуального буття. Така індивідуалізація як дивідуалізація знаходить відображення й в *пост*постпозитивістських тактиках постінтелектуала, зорієнтованого на квантову логіку та спорадичні мовні практики. Соціальна атомізація, що неминуcho виникає в поліверсивному контексті, долається через постглобалізм як постмодерн-фундаменталізм і альтерглобалізм одночасно.

Такого роду поліверсивність людської істоти в спів-буттєвості та по-дієвості *пост*постмодерну загострює її кіборгізованість, орієнтацію на техне, коли сама мова постає протезисом. Так актуалізується філософська традиція осмислення взаємодії віртуального й актуального. У контексті дисертаційного дослідження, виходячи з орієнтації на сублімацію як десублімацію, під техне запропоновано розуміти сенсуальну обладнаність і разом із тим семіотизованість

людської істоти. Їх актуалізація сприяє насиченості людського буття, подоланню стерильності та анестетичності. Це дозволяє творчості не регресувати до креативності й не бути захопленою чуттями, а експериментувати з ними.

Оновлений сенсуалізм зорієнтований на взаємодію, поліверсію чуттів, їх синестетичність веде до більшого ступеня насиченості кожного з них. Така орієнтація необхідна, оскільки постлюдина, яка безперервно долає власні межі, існує на межі можливого, потребує потужних чуттєвих підвалин. Осмислення чуттєвої вірогідності здійснено також у зв'язку з необхідністю семантичної впорядкованості поліверсії, з нею тісно взаємопов'язаної.

Особливу увагу в роботі приділено так званим «низьким» чуттям з метою інтенсифікувати їх фрустрований інстинктивно-вітальний потенціал. Незважаючи на труднощі їх фіксації, встановлено, що ці чуття також семіотизовані. Разом з тим, у роботі показано, що сенсорний потенціал зору та слуху, що слугує основою європейської метафізики присутності, також достатньо високий, а їх нюансована семіотизованість стала підвалиною людської сенсуальності як такої.

У результаті виконаної роботи встановлено, що людська істота завжди вже певною мірою становить постлюдину, постаючи в різних версіях. Орієнтація на розрізнення, іманентне актуалізації, уможливорює апропріацію різноманітних постмодерних і *постпостмодерних* філософсько-антропологічних тенденцій та виробляє образ-концепт постлюдини як принципово збірний, мультиплікований, поліверсивний.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

Індивідуальна монографія:

1. Загурская Н. В. Постчеловек. Version N / Postman. Версия Н. / Н. В. Загурская – Х. : Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, 2016. – 292 с.

Статті, опубліковані в наукових фахових виданнях України:

2. Загурская Н. В. Мальвина в мехах: об особенностях одного архетипа / Н. В. Загурская // Вестник ХГУ. – № 409: Философские перипетии. – Х. : ХГУ, 1998. – С. 31–35.

3. Zagurskaya N. V. A superhumanity of an androgyny or an androgyny of a superhumanity? / Н. В. Загурская // Вестник ХГУ. – № 428. Сер.: Теория культуры и философия науки. – Х. : ХГУ, 1999. – С. 113–118.

4. Загурская Н. В. К основам натурфилософии в будуаре: цветы и насекомые / Н. В. Загурская // Вестник ХГУ. – № 437: Философские перипетии. – Х. : ХГУ, 1999. – С. 17–21.

5. Загурская Н. В. К основам натурфилософии в будуаре: драгоценные камни / Н. В. Загурская // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Сер: Філософія. – № 486: Філософські перипетії. – Х. : ХНУ, 2000. – С. 73–80.

6. Загурская Н. В. Образ-концепт надлюдини та постсучасний світ / Н. В. Загурская // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – Сер.: Актуальні проблеми сучасної науки. – № 456. – Частина 1. – Х. : ХНУ, 2000. – С. 270–271.

7. Загурская Н. В. Сверхчеловек-цирк и супермен-комикс: повторение или различие? / Н. В. Загурская // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Сер.: Філософія. – № 474: Філософські перипетії. – Х. : ХНУ, 2000. – С. 90–97.

8. Zagurskaya N. V. An image-concept of a superman in a creative heritage of J. Beme / Н. В. Загурская // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – Сер.: Теория культуры и философия науки. – № 505. – Х. : ХНУ, 2001. – С. 130–134.

9. Загурская Н. В. Между сверхчеловеком-героем и сверхчеловеком-магом: сверхчеловек-секретный агент / Н. В. Загурская // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Сер.: Філософія. – № 509: Філософські перипетії. – Х. : ХНУ, 2001. – С. 80–88.

10. Загурская Н. В. Постмодерн-фундаменализм как постпостмодерн / Н. В. Загурская // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Сер.: Філософія. – № 531: Філософські перипетії. – Х. : ХНУ, 2001. – С. 63–68.

11. Загурская Н. В. Между Медузой и Сиреной: к вопросу о женской гениальности / Н. В. Загурская // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Сер.: Філософія. – № 561: Філософські перипетії. – Х. : ХНУ, 2002. – С. 113–119.

12. Загурская Н. В. Богочеловек и сверхчеловек: гностическое встречное движение / Н. В. Загурская // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Сер.: Філософія. – № 547: Філософські перипетії. – Х. : ХНУ, 2002. – С. 154–164.

13. Загурская Н. В. К проблеме постчеловека / Н. В. Загурская // Вісник НТУ «ХП». – № 15: Тематична збірка наукових праць «Філософська антропологія і філософія культури». – Х. : НТУ «ХП». – 2002. – С. 33–40.

14. Загурская Н. В. «Гадкий человек»: транссентименталистская вариация на тему *постпостчеловека* / Н. В. Загурская // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Сер.: Філософія. – № 591: Філософські перипетії. – Х. : ХНУ, 2003. – С. 106–111.

15. Загурская Н. В. Постинтеллектуалы и интеллектуалы / Н. В. Загурская // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Сер.: Філософія. – № 623: Філософські перипетії. – Х. : ХНУ, 2004. – С. 24–32.

16. Загурская Н. В. Украинская маскулинность: что делать после травмы? / Н. В. Загурская // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Сер.: Філософія. – № 734: Філософські перипетії. – Х. : ХНУ, 2006. – С. 130–141.

17. Загурская Н. В. Тактильное как постчеловеческое: зеркало не существует / Н. В. Загурская // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Сер.: Філософія. – № 1064: Філософські перипетії. – Х. : ХНУ, 2013. – С. 13–23.

18. Загурская Н. В. Эпифеноменальность голоса: звучание постчеловеческого / Н. В. Загурская // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Сер.: Філософія. – № 1093: Філософські перипетії. – Х. : ХНУ, 2014. – С. 20–28.

19. Загурская Н. В. Одоративное и визуальное: парфюмер и декоратор / Н. В. Загурская // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Сер.: Філософія. – № 1130: Філософські перипетії. – Х. : ХНУ, 2014. – С. 15–23.

20. Загурская Н. В. Вкусная и полезная те(к)стуальность / Н. В. Загурская // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Сер.: Філософія. Філософські перипетії. – № 53. – Х. : ХНУ, 2015. – С. 9–15.

Статті, опубліковані в наукових фахових виданнях інших держав:

21. Загурская Н. В. Постчеловек: положение человеческого существа в ситуации после постмодерна / Н. В. Загурская // Человек постсоветского пространства. – Вып. 3. – СПб. : Санкт-Петербургское философское общество, 2005. – С. 245–250.

22. Загурская Н. В. Логомелодичность складки: философско-антропологический аспект / Н. В. Загурская // Парадигма: Очерки философии и теории культуры. – Вып. 2. Мелос и Логос: диалог в истории. – СПб. : Изд-во «Барс», 2005. – С. 57–61.

23. Загурская Н. В. Постглобалист: постчеловек в ситуации после постмодерна / Н. В. Загурская // Общество как

со-бытие. – Вып. 5. «Система» и «жизненный мир». – Омск : СИБИТ, 2007. – С. 305–320.

24. Загурская Н. В. Постчеловек как сенсуальный киборг / Н. В. Загурская // Вестник Казахского гуманитарно-юридического инновационного университета. – № 3. – Семей : 2016. – С. 86–89.

Тези та матеріали конференцій, статті в інших наукових виданнях, які додатково відображають наукові результати дисертації:

25. Загурская Н. В. Постчеловек: спекулятивная этимология / Н. В. Загурская // Філософська спадщина Г. С. Сковороди і сучасність. Матеріали IX Харківських міжнародних Сковородинівських читань (до 280-річчя Г. С. Сковороди). – Х. : Екограф, 2002. – С. 225–228.

26. Загурская Н. В. Эпифеномен постчеловека / Н. В. Загурская // Антропологические конфигурации современной философии. Материалы научной конференции 3–4 декабря 2004 года. – М. : МГУ, 2004. – С. 70–72.

27. Загурская Н. В. Постпостмодерн как лингвофилософская проблема / Н. В. Загурская // Динамизм социальных процессов в постсоветском обществе. Материалы международного семинара. – Луганск-Женева, 2000. – С. 59–77. – В соавторстве с Д. И. Руденко.

28. Загурская Н. В. Камп как культурный метастиль и денди как постпостмодерный сверхчеловек / Н. В. Загурская // Динамизм социальных процессов в постсоветском обществе. Материалы международного семинара. – Луганск-Цюрих-Женева, 2001. – Вып. 2. – Ч. 1. – С. 48–61.

29. Загурская Н. В. Постчеловеческая субъективность / Н. В. Загурская // Философия и будущее цивилизации: Тезисы докладов и выступлений IV Российского философского конгресса (Москва, 24–28 мая 2005 г.): в 5 т. – Т. 4. – М. : МГУ, 2005. – С. 48–49.

30. Загурская Н. В. Демократия как эффект травмированной маскулинности / Н. В. Загурская // Демократичні цінності, громадянське суспільство і держава. Матеріали XIII Харківських міжнародних Сковородинівських читань. – Х. : ТОВ «ПРОМЕТЕЙ-ПРЕС», 2005. – С. 300–303.

31. Загурская Н. В. Постчеловек как эпифеномен и как образ-концепт / Н. В. Загурская // Збірник наукових праць гуманітарних кафедр. Матеріали науково-практичної конференції. – Х. : ХНТУСХ, 2005. – С. 120–127.

32. Загурская Н. В. Знаки маскулинной травмы в украинской культуре / Н. В. Загурская // Философия XXI века. Международная конференция 30 мая – 1 июня 2006 года. Материалы конференции. – СПб. : Ленинградский государственный университет (ЛГУ) им. А. С. Пушкина, 2007. – С. 225–229.

33. Загурська Н. В. Різноманіття постлюдського / Н. В. Загурская // Дні науки філософського факультету, Міжн. наук. конф. 20–21 квіт. 2016 р. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2016. – Ч. 4. – С. 34–36.

Інші публікації:

34. Загурская Н. В. Сверхчеловек как игрок и сверхсгибание: проблема игрового характера пространственной метафорики / Н. В. Загурская // Философия языка: в границах и вне границ. – Х. : Око, 1999. – С. 255–267.

35. Загурська Н. В. Сексуальна стурбованість: Кінець кінця / Н. В. Загурская // Фуко М. Історія сексуальності. Том 3. Плекання себе. – Х. : Око, 2000. – С. 224–253. – У співавторстві з Д. І. Руденком.

36. Загурская Н. В. Грамматология женского образа (Рецензия на: Женщина и визуальные знаки. – М., 2000) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 5. – 2000. – С. 348–355.

37. Загурская Н. В. Лучезарная запредельность (Рецензия на: Каталог Женщина в искусстве. – М.: Идея-Пресс,

2000) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 5. – 2000. – С. 355–360.

38. Загурская Н. В. Сверхженщина и пост-постсовременность / Н. В. Загурская // Посиделки. Информационный листок. – № 10 (56). – 2000. – С. 17–18.

39. Загурская Н. В. Жизне-творчество Нины Виноградовой и Евгении Моргулян / Н. В. Загурская // «Феминизм под любым другим именем» в Украине: женщины репрезентируют самих себя. – К., 2000. – С. 45–49.

40. Загурская Н. В. Образ-концепт сверхчеловека в контексте нового реализма / Н. В. Загурская // Язык и культура: Факты и ценности. – М. : Языки славянской культуры, 2001. – С. 247–256.

41. Загурська Н. В. Свиня: сингулярність, метафора, архетип / Н. В. Загурская // Фабр-Васса К. Оригінальна тварина. – Х. : Око, 2001. – С. 383–438.

42. Загурская Н. В. Овраг vs. Бездна (Рецензия на: Брандт Г. А. Природа женщины. – Екатеринбург, 2000.) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 6. – 2001. – С. 308–312.

43. Загурская Н. В. Постмодерн-фундаментализм как постпостмодерн [Электронный ресурс] / Н. В. Загурская // Иначе. Философский камень. – www.inache.net от 9 декабря 2001.

44. Загурская Н. В. Страннее чем киберпанк (Рецензия на: Зорич А. Сезон оружия. – М., 2001.) [Электронный ресурс] / Н. В. Загурская // Русский журнал. Net-культура. – Режим доступа : www.russ.ru от 20 июня 2001.

45. Загурская Н. В. Между Медузой и Сиреной: к вопросу о женской гениальности [Электронный ресурс] // Русский журнал. Гендер. – Режим доступа : www.russ.ru от 5 марта 2002.

46. Загурская Н. В. Журнал для настоящих женщин (Рецензия на: Информационный листок «Посиделки» и Дайджест теоретических материалов информационного листка

«Посиделки» 1996–1998) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 7–8. – 2002. – С. 328–333.

47. Загурская Н. В. Введение в «сексуологию» (Рецензия на: В поисках сексуальности: Сборник статей. – СПб., 2002.) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 9. – 2003. – С. 293–296.

48. Загурская Н. В. Бисексуальность, кинофильм, текст (Рецензия на: Би-текстуальность и кинематограф: Сборник статей. – Мн., 2003) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 9. – 2003. – С. 297–300.

49. Загурская Н. В. Великолепные женщины и их цена (Рецензия на: Зигмунд Анна Мария. Женщины нацистов. – М., 2001) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 9. – 2003. – С. 300–304.

50. Загурская Н. В. «Я вообще не это имела в виду. Вообще не это»... (Рецензия на: Ив Сэджвик Кософски. Эпистемология чулана. – М., 2002) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 9. – 2003. – С. 305–308.

51. Загурская Н. В. В бой идут одни мужики (Рецензия на феминистические исследования мужчин) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 10. – 2004. – С. 242–248.

52. Загурская Н. В. «Диалектика» третьей женщины. (Рецензия на: Липовецкий Ж. Третья женщина. Незыблемость и потрясение основ женственности. – СПб., 2003) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 10. – 2004. – С. 248–253.

53. Загурская Н. В. Эпистола из камеры vs. Философия в будуаре / Н. В. Загурская // Сад Д.-А.-Ф. де. Письма вечного узника. – М. : ЭКСМО, 2004. – С. 5–66.

54. Загурская Н. В. Слово и тело (Рецензия на: Кон И. Мужское тело в истории культуры. – М., 2003) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 11. – 2004. – С. 209–215.

55. Загурская Н. В. Матрица и матрицид (Рецензия на: Николчина М. Значение и матереубийство. Традиция матерей

в свете Юлии Кристевой. – М., 2004) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 11. – 2004. – С. 215–220.

56. Загурская Н. В. Экстремистский феминизм под своим именем (Рецензия на: Соланас В. Общество полного уничтожения мужчин. – М., 2004) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 11. – 2004. – С. 220–227.

57. Загурская Н. В. Заклинания гендера (Рецензия на: Постмодерн: новая магическая эпоха 2. Трансформация гендера. Сборник научных статей под. ред. Л. Г. Ионина. – Х., 2003) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 13. – 2005. – С. 218–222.

58. Загурская Н. В. Путѣна триллера (Рецензия на: Трегубова Е. Байки кремлевского диггера. – М., 2003; Трегубова Е. Прощание кремлевского диггера. – М., 2004) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 13. – 2005. – С. 236–241.

59. Загурская Н. В. Украинское мужское тело как травмированный объект / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 14. – 2006. – С. 206–225.

60. Загурская Н. В. Комплекс Станционного Смотрителя (Рецензия на: Эпштейн М. Н. Отцовство: метафизический дневник. – СПб., 2003) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 14. – 2006. – С. 271–279.

61. Загурская Н. В. От «пор'ядної львівської пані» до «bitches get everything»: гендерные стратегии в современной женской украинской литературе / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 15. – 2007. – С. 256–271.

62. Загурская Н. В. Achtung, искусство! (Рецензия на: Рыклин М. Свастика, крест, звезда. Произведение искусства в эпоху управляемой демократии. – М., 2006) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 15. – 2007. – С. 316–321.

63. Загурская Н. В. Грамматика пола (Рецензия на: Основи теорії гендеру: Навчальний посібник. – К., 2004) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 15. – 2007. – С. 336–340.

64. Загурская Н. В. «Лабиринты души»: перверсивная семиотика любви как у(в)лечения и ее транссентименталистский исход / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 16. – 2007. – С. 139–148.

65. Загурская Н. В. «Речь держала баба, звали ее Мурка, / Хитрая и смелая была...», или «писательница с зубами» / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 16. – 2007. – С. 189–193.

66. Загурская Н. В. Любовное событие в маленьком дискурсе (Рецензия на источники и исследования: Секс в большом городе. – М., 2003–2006) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 16. – 2007. – С. 214–218.

67. Загурская Н. В. Мужчины мельчают (Обзор кураторского проекта Мужская миниатюра) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 16. – 2007. – С. 218–222.

68. Загурская Н. В. Вспоминая несбывшееся / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 17. – 2008. – С. 37–39.

69. Загурская Н. В. У смерти много поз: умереть красивой / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 17. – 2008. – С. 263–273.

70. Загурская Н. В. Пределы мужского (Рецензия на: Мужской сборник. Вып. 3. Мужчина в экстремальной ситуации. – М., 2007) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 17. – 2008. – С. 322–327.

71. Загурская Н. В. Украинское мужское тело как травмированный объект / Н. В. Загурская // Наслаждение быть мужчиной: западные теории маскулинности и постсоветские практики. Сб. науч. статей под ред. Ш. Берд и С. Жеребкина. – СПб. : Алетей, 2008. – С. 203–223.

72. Загурская Н. В. Мужчины мельчают / Н. В. Загурская // Наслаждение быть мужчиной: западные теории маскулинности и постсоветские практики. Сб. науч. статей под ред. Ш. Берд и С. Жеребкина. – СПб. : Алетей, 2008. – С. 289–293.

73. Загурская Н. В. Заграничная трансгрессия: видимо-невидимо (Рецензия на: Гендер и трансгрессия в визуальных искусствах. Сб. науч. статей под ред. А. Усмановой. – Вильнюс – М., 2007) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 18. – 2008. – С. 363–368.

74. Загурская Н. В. Тотализатор пары (Рецензия на: Абалакова Н., Жигалов А. ТОТАРТ. Русская рулетка. – М., 1998) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 18. – 2008. – С. 398–403.

75. Загурская Н. В. Нищета нищет субъекта субъекта (Рецензия на Брейя К. Порнократия. Настоящая девушка. – Х., 2005) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 18. – 2008. – С. 404–408.

76. Загурская Н. В. Времена ликования: «ещё раз не про любовь» в постсоветской реальности / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 19. – 2009. – С. 300–304.

77. Загурская Н. В. Друг не познаётся нигде (Рецензия на: Дружба: очерки по теории практик: Сб. ст. науч. ред. О. В. Хархордин. – М., 2009) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 19. – 2009. – С. 416–421.

78. Загурская Н. В. Судьба постчеловека (философско-антропологические аспекты проблематичности модерна) / Н. В. Загурская // Какой модерн? Философские рефлексии над ситуацией пост/недо/after-post/пост-пост... модернизма. – Т. 1. – Х. : ХНУ, 2010. – С. 256–269.

79. Загурская Н. В. Тоталитарный субъект избытка: гендерная стратегия / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 20/21. – 2010. – С. 257–267.

80. Загурская Н. В. Травматизмы и травматологии (Рецензия на: Травма: пункты. Сб. статей. Сост. С. Ушакин и Е. Трубина. – М., 2010) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 20/21. – 2010. – С. 438–442.

81. Загурская Н. В. «Всё-таки хорошо, что я не принцесса...» (Рецензия на: Ольга Киселева/Olga Kisseleva. –

Р., 2007.) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 20/21. – 2010. – С. 458–462.

82. Загурская Н. В. Новое поколение выбирает себя (Рецензия на литературные публикации Л. Багировой) / Н. В. Загурская // Гендерные исследования. – № 20/21. – 2010. – С. 492–496.

83. Загурская Н. В. Тотализатор пары / Н. В. Загурская // Абалакова Н., Жигалов А. ТОТАРТ. Русская рулетка. – М. : Ad Marginem, 2012. – С. 218–227.

84. Загурская Н. В. Парадоксы напечатанной реальности / Н. В. Загурская // Homme l'Officiel Ukraine. – 2014. – № 44. – С. 202–203.

АНОТАЦІЇ

Загурська Н. В. Поліверсія постлюдського. –

На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук за спеціальністю 09.00.04 – філософська антропологія, філософія культури. – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, 2016.

Дисертація становить дослідження стану людської істоти в ситуації постмодерну й спів-буттєвому та по-дієвому контексті *пост*постмодерну. Показано, що людська істота в такій ситуації постає як постлюдина в різноманітті її версій, поліверсивності. Поліверсію постлюдського розглянуто як таку версію існування людської істоти, що, з одного боку, апропріює різноманіття її версій (конверсії, реверсії тощо), а з іншого – підкреслює її автентичність. Постлюдське досліджено в дисертації на основі гуманітарного підходу, що поширюється не тільки на актуальні способи мислення про людську істоту, але й на нові техногенні реалії. Теоретичний антигуманізм, трансгуманізм, постгуманізм тощо розглянуто як напрями гуманізму. Спеціально проаналізовано субверсивність людської істоти в спів-буттєвості та по-дієвості *пост*постмодерну і виявлено такі версії постлюдського: противерсія кемпера, перверсія огидної людини, диверсія постінтелектуала та еверсія постглобаліста. Особливу увагу приділено сенсуальним підвалинам постлюдського. Постлюдину репрезентовано в дисертаційному дослідженні як плюрального, мультиплікованого, поліверсивного концептуального персонажа. Філософську рецепцію постлюдського здійснено на матеріалі художньої літератури, документації арт-проектів та життєвих практик.

Ключові слова: постлюдина, постгуманізм, постсуб'єкт, смерть людини, надлюдина, людська істота, спів-буттєвість та по-дієвість, сенсуальність.

Загурская Н. В. Поливерсия постчеловеческого. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание научной степени доктора философских наук по специальности 09.00.04 – философская антропология, философия культуры. – Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, Харьков, 2016.

Диссертация является исследованием положения человеческого существа в ситуации постмодерна и событийном контексте после постмодерна. Показано, что человеческое существо в такой ситуации предстаёт как постчеловек в разнообразии его версий, поливерсивности. Поливерсия постчеловеческого рассматривается в качестве такой версии существования и бытийствования человеческого существа, которая, с одной стороны, апроприирует разнообразие его версий (конверсии, реверсии и др.), а с другой – подчёркивает его аутентичность.

Постчеловеческое исследуется в диссертации исходя из гуманитарного подхода, который распространяется не только на актуальные способы мышления о человеческом существе, но и на новые техногенные реалии. Теоретический антигуманизм, трансгуманизм, постгуманизм и пр. рассмотрены в качестве направлений гуманизма. В ходе проделанной работы была исследована эпистемология перехода от человеческого к сверхчеловеческому, которое в ситуации постмодерна предстаёт постчеловеческим.

Перманентный переход между открытостью и закрытостью, внешним и внутренним позволил утверждать принципиальную приоткрытость постчеловеческого. Это положение коррелирует с семиотическим и постструктуралистским контекстом исследования, в котором постчеловеческое осмысляется как поливерсия игровых тактик освобождённых означающих. В связи с этим постчеловек рассмотрен как существо принципиально аналоговое, движимое страстью к Реальному и насыщенности ощущений.

Изучение источников, исследований и жизненных практик постчеловеческого позволяет утверждать, что оно является носителем воли к творчеству, которая реализуется в эстетиках существования как заботы о себе. Разнообразие такого рода практик, их поливерсивность позволяет постсубъекту как становлению-субъектом, субъекту-в-процессе, субъекту-как-субъекту, суперъекту стать субъектом избытка, который в событийности после постмодерна возникает после вычитания нехватки. Субъект воскрешается в качестве собственного сюжета и выведен в качестве пишущего и почтальона одновременно, т. е. как постчеловек-текст. Это позволяет говорить о человеческом существе в ситуации постмодерна как о постчеловеке без свойств, но с бесконечным количеством поливерсивных возможностей. Такая стратегия приводит к принципиальной неуместности постчеловека, но и сама неуместность оказывается неуместной, а постчеловек метафоризируется с помощью фигур неочевидной топологии.

Специально анализируется положение человеческого существа в субверсивной событийности после постмодерна. Отслежен целый ряд проявлений *пост*постмодерна, таких как метамодернизм, постдеконструкция, в ходе которой деконструируется оппозиция глубина / поверхность, а также выявляются такие версии постчеловеческого в событийности *пост*постмодерна, как противоверсия кэмпера, перверсия гадкого человека, диверсия постинтеллектуала и эверсия постглобалиста.

Особенно внимание уделено сенсуальным основам постчеловеческого. Их поливерсивность в событийности *пост*постмодерна обостряет киборгизированность, ориентацию человеческого существа на техне, когда сам язык предстаёт протезисом. В контексте данного диссертационного исследования, исходя из ориентации на сублимацию как десублимацию, под техне предлагается понимать сенсуальную оснащённость и вместе с тем семиотизированность человеческой чувственности. Актуализация ощущений

способствует насыщенности человеческого бытия, преодолению стерильности и анестетичности. Обновлённый сенсуализм ориентирован на взаимодействие ощущений, их синестетичность, поливерсивность, что приводит к большей степени насыщенности каждого из них. Такая ориентация необходима, поскольку постчеловек, непрерывно преодолевающий собственные границы, существующий и бытийствующий на грани возможного, нуждается в мощных ощущенческих основах. Осмысление чувственной достоверности произведено также в связи с необходимостью её семантической упорядоченности.

Постчеловек представлен в диссертационном исследовании как плюральный, мультиплицированный, поливерсивный концептуальный персонаж. Философская рецепция постчеловеческого осуществлена на материале художественной литературы, документации арт-проектов и жизненных практик.

Ключевые слова: постчеловек, постгуманизм, постсубъект, смерть человека, сверхчеловек, человеческое существо, событийность, сенсуальность.

Zagurskaya N. V. Polyversion of posthuman. – Manuscript.

Dissertation for getting a degree of a candidate of philosophical sciences on the specialty 09.00.04 – philosophical anthropology, philosophy of culture. – V. N. Karazin Kharkiv National University, 2016.

The thesis is a study on the situation of human being in a postmodern condition and eventual context after the postmodern. It is shown that human being in such a condition appears as a posthuman in its various versions. Posthuman is investigated in the thesis, based on a humanitarian approach, which applies not only to actual ways of thinking about being human but also new technological reality. Theoretical anti-humanism, transhumanism, post-humanism, etc. are considered as directions of humanism. It specifically examines the situation of human being in the *postpostmodern* eventuality. It have been identified such types of *postpostmodern* human being as a camper, nasty person, postintellectual and postglobalist. Especially attention is paid to sensational basics of posthuman. The posthuman is represented in this thesis as plural and multiple conceptual personae. The philosophical reception of posthuman carried out on the material literature, documentation of art projects and life practices.

Key words: posthuman, postman, posthumahism, postsubject, death of man, overman, human being, eventfulness, sensuality.

ЗАГУРСЬКА НАТАЛІЯ ВІТАЛІЇВНА

ПОЛІВЕРСІЯ ПОСТЛЮДСЬКОГО

09.00.04 – філософська антропологія, філософія культури

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора філософських наук

Комп'ютерний набір і верстка Н. В. Загурська
Коректор Р. А. Трифонов

Підписано до друку 07.03.2017 р. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Друк різнографічний.
Гарнітура Times New Roman. Умов. друк. арк. 1,9.
Наклад 100 прим. Замовлення № 45 .
Надруковано з готового оригінал-макету
у друкарні ООО «Рейтинг».